

KOIVISTON viesti

Nro 11 Marraskuu 2019

Koivistolaisten kotiseutulehti vuodesta 1944 lähtien

Tiijät sie?

115 vuotta sit kesäkuu 16. Eugen Schau-
man ampu Suome Senaati rakennukse por-
taikos Browningillaa maa venäläistä kent-
raalkuvernöörii kohti laukaukse ja toise
ommaa rintahaan. Siint alko Suome irrot-
tautumine Vennäi keisärkunna alasuuvest.
Kymmänä vuotta myöhemmi, 28. ke-
säkuuta 1914 ammuttii Serbia miehit-
tämäs Bosnias laukaukset, mitkä johtiit
ensimmäise maailmapalo syttymissee, mis
kymmänät miljoonat sotilaat ja siviilit mä-
nettiit henkeen. Nuor separatisti Gavriilo
Pricip ampu Itävalla arkkiherttua Frans
Ferdinandi ja tämä puoliso Sofie'n kahel
Browningillaa.

Kuuba riisi ol sillo jo reilu vuosi
ohitettu. Hrushtshov ol antant periks ja
maailma ol välttätnt täpärist ytinsova. Mie
olin jo palant kotimaaha ja olin opettamas
kieliä Lahe Yhteiskoulus ja sen iltalinjal.
Yhten lauantaiaamun vaimo tormotti miut
ylös kuuntelemmaa ratiouutisii: "Kennety
o ammuttu!" Texas ol salamurjaaja luo-
ti etellispäivän, 22.11.1963, horjuttant
taas maailma rauhaa. Mie pomppasi ylös
vuoteestai ko vieterukko. Em mie voint
kuiteskaa jäähä pitempää kuuntelemmaa
uutista, mikä kiiri ympäri maailma: kolme
kiväärilaukausta ol kaatant JFK:n, läntise
suurvalla nuore johtaja, kuka istu vaimoon
vieres avoautos. Miu pit lähtee kouluu.

Silloko tää tääkertane Viesti kolahtaa
tei postiluukuist, sillo o melko tarkallee
kulunt 80 vuotta siint, ko Kannaksel Mai-
nila kyläs ammuttii Suome kohtaloihii nii
käänteetekevät laukaukset. Neuvostoliit-
to ol sopint salases lisäpöytäkirjas Suome
kuuluva etupiiriheen samal taval ko Baltia
maatkii, mil tuo "maailma kaikist enemmä
rauhaa rakastava maa" lupas ikusta ystä-
vyyttä, rauhaa ja rakkautta. Ko suomalai-
set ei tahtoneet uskoo Talini lupauksii, ni
pääsim miekii ensimmäisel kiertomatkallei
täs armahas isäimme maas. Muuteha myö
ois jääty kotirantaa vaa lillittelemmää mei
kaarnast veistettyi "sotalaivoi".

Nyt mie taas alan kysellä teilt "ma-
hottommii". Enstääi tok helppo. 1) Mikä
päivä se ol, ko NL väitti, et Mainila lau-
kaukset ammuttii? Nyt ei tarvitse kertoa,
et kummalt puolelt ne ammuttii, ko höi
tietotoimisto johtajaha ol Moskova Tiltu,
Molotohvi käskyläine. 2) Kui monta niitä
laukauksii (NL:o Suome hallituksel jättä-
mä nooti mukkaa ammuttii ja 3) mil as-
seil? (Mie vähäse helpotan täs kohas, ettei
kyse olt Browningeist.) 4) Kui monta uhrii
sama lähtee mukkaa noil laukauksil ol? Ja
viel, et 5) millo vast Moskova myöns, et
mist paint ne laukaukset tulliiit?

Akus tiijät taik arvaat nuo asjat tai vaa
yhekii niist, ni eiko toimittammaa tietois
Viesti Toimitukse. Kerro samal, et mist
lähteis tietois o peräsi. Nii, ja sit tietyst
nimmeis, ni sil varmistettaa se, et kunnia
sil, kenel kunnia kuuluu.

Martti Piela

Turun ja ympäristön Koivistolaiset aalloilla

**Lokakuun lopulla 28.-29.10. järjestettiin jälleen
Turun ja ympäristön Koivistolaisten risteily, seilaten
tällä kertaa aalloilla Viking Gracen matkassa.**

Joonas Nurmi

Matkanjärjestäjänä toimi Saa-
ra Miiluniemi, jonka kump-
panin asemassa olin itsekin
risteilyllä mukana.

Koivistolaisten toiminta
ei ollut minulle ennestään
mitenkään tuttua. Tunnel-
maa olikin mielestäni hauska
tarkkailla tällä tavoin "ulko-
puolisen" asemasta. Ja mu-
kavaltahan se tunnelma vai-
kutti, sitä ei haitannut pieni
tuuli ja sadekaan, jotka koko
matkan ajan piiskasivat kanta-
ta. Itse ainakin halusin siitä
huolimatta käydä ihailemassa
saaristomaisemia.

Olin itse risteilyn nuor-
impien joukossa mikä saat-
toi osaltaan vaikuttaa siihen,
etten kovin paljoa tutustunut
uusiin ihmisiin. Helposti lähestyttäviltä
kylä yleisesti koivistolaiset vaikuttivat.
Osallistujia oli kokonaisuudessaan lähes
kuusikymmentä.

Risteilyyn kuului yhteinen ohjelma-
osio ja buffet-ruokailu, mutta myös aikaa
tutustua laivan tarjontaan ja matkaseu-
raan itsenäisesti. Käyttöömme varatussa
konferenssihuoneessa pääsin hyvin nä-
kemään koko seurueen, ja monet osal-
listujista onneksi nousivatkin lavalle pi-
tämään omia esityksiään. Ohjelmassa oli
niin musiikkiesityksiä laulaen, kitaralla

Jaalamiehet & Sirkku Miiluniemi

ja harmonikalla säestäen kuin yhteislau-
lua ja runonlausuntaakin. Uskaltauduin
lopulta itsekin esittämään kirjoittamani
runon. Monenlaisia uusia kokemuksia
tällä reissulla!

Lopuksi oli vielä arpajaiset, joiden
palkintojen jakamisessa pääsin autta-
maan. Pääpalkintona ollut teatterilahja-
kortti olisi kelvannut minullekin. Mutta
vaikka en sitä (tai mitään muutakaan)
voittanut, niin näihin tapahtumiin voin
tulevaisuudessa mielelläni taas osallistua.

*Arpajaisten
pääpalkintona ollut
teatterilahjakortti
olisi kelvannut
minullekin.*

Saara ja Mervi Miiluniemi

Kaksi vanhaa varista, Panu ja Unto

Joonas Nurmi

Riikka Salokannel
Päätoimittaja

Tästä se nyt sitten alkaa

”Ei talvisodan alkaessa tiedetty, että se oli talvisota mikä alkoi”. Ei suuren murroksen, elämänvaiheen, kokemuksen alkaessa tiedetä mitä on tulossa. Ei tiedetä edes, että joku aikakausi on alkamassa. Voi olla, että on vain aavistus: ”Tästä se nyt sitten alkaa”. Kuuntelelin kirjastossa kirjailija Petri Tammisen sanoja, hänen kertoessaan Musta Vyö kirjastaan. Kirjasta, joka syntyi aikakaudesta Tammisen isän kuoltua. Hetkestä, josta alkoi elämänvaihe, jota vasta jälkeensä pystyi jäsentämään. Elämänvaiheesta, joka alkoi isän kuolemasta, mutta joka jatkuu edelleen.

Tamminen kertoi myös toisen kirjailijan, Veijo Meren kirjojen näkökulmasta. ”Tykkien keskityksen jyllestä ja panssarivaunujen vyöryessä niin, että ikkunalasit helisee, ainut mitä yksi ihminen voi asialle tehdä, on painaa sormensa ikkunaan niin, että helinä lakkaa”. Talvisota oli koko kansakuntaa koskeva, mutta yksilön omana kokemuksena eletty.

Samalla hautausmaalla, jonne Tammisen isä haudattiin, oli haudattu sankarihautaan hänen äitinsä kaksi veljeä. Äidin toiveesta he kävivät myös ”poikkate haull”. Poikien, ei miesten. On vaikeaa aina muistaa, miten nuoria nuo Suomen puolustajat olivat. Muistan, miten vuosikymmeniä sitten olin kesätyönä maalamassa Hämeenkosken hautausmaan sankarihautojen kiviin uudet maalit. Siinä me nuoret teinit tajusimme lähes jokaisen kiven alla makaavan ikätoverimme.

Tästä se nyt sitten jatkuu. Koiviston sankarihautaan haudattujen arvoisensa mukainen kohtelu. Sankarihautaan kunnostus todella toteutuu, maatyöt on jo tehty, kivet valmiina odottaen niiden nuorten poikien, sotilaitten, isien, veljien, lottien nimiä. Heitä oli monta. Jokainen oma ainutlaatuinen yksilönsä, joka antoi ainokaisen meidän muiden hyväksi. Jokaisen kohdalta alkoi jälkeensä jääneille aikakausi, joka vihdoon saa päätöksensä.

Hartaast'

Joulun odotusta

Pontus Salmi

Vuosi vuoden jälkeen joulutavarat tuntuvat tulevan aina vaan aikaisemmin esille kaappoihin. Havahduin tähän huomattessani, että joulukoristeet oli laitettu jo ennen lokakuun puoliväliä hyllyihin yhden ison sisustus-, kodintavara ja huonekaluliikeketjun myymälään. Kaupallinen joulun valmistautuu joulun ajoissa, mutta joulun varsinaisen sanoman vastaanottamiseen tuntuu jäävän yhä vähemmän aikaa.

Helsingin sanomien pitkäaikainen pilapiirtäjä Kari Suomalainen piirsi vuonna 1954 kuvan jouluisesta Helsingin Aleksanterinkadusta. Kuvan nimi oli Joulukatu eli kuokkavieras syntymäpäiväkesteissä. Se valittiin myöhemmin hänen kaikkein aikojen parhaaksi pilapiirroksiksi.

Piirroksessa Kristus seisoo kerjäämässä joulukadulla. Hänen oikea kätensä on ojennettu, hänen katseensa on painunut alas, hänen kaapunsa on valkea ja sädekehä ympäröi hänen päätään. Ihmiset tungeksivat jalkakäytävällä lahjapakettit kainalossaan. Heillä on kalliit turkit ja hienot hatut. Autot kaasuttelevat keskellä katua. Kristus on kaikkien tiellä ja häntä katsotaan häiritsevän vihaisesti.

Kari Suomalaisen pilakuva on tänä päivänä vielä ajankohtaisempi kuin ilmestyessään 65-vuotta sitten. Joulukatujen avajaiset vain ovat siinä aikaistuneet sekä kauppojen aukioajat ovat pidentyneet eikä kaupankäynti hiljene edes sunnuntaisinkaan.

Joulua edeltää adventtiaika, joka valmistaa meitä joulun odotukseen. Ensimmäisenä adventtisunnuntaina muistetaan, miten Jeesus saapui aasilla ratsastaen kansansa keskellä nöyränä ja hiljaisena. Kuitenkin kansa otti hänet riemuiten vastaan Hoosiannaa huutaen. Toisena sunnuntaina teemana on Kristuksen paluu ja kolmas sunnuntai on omistettu katumukselle. Neljäntenä adventtisunnuntaina iloitaan siitä, että pian joulun odotus päättyy ja joulu on jo tulossa.

Adventtiakana perinteisesti poltetaan kynttilöitä. Niiden tehtävänä on tuoda valoa keskelle pimeintä vuoden aikaa ja samalla kertoa meille Jeesuksen tuomasta valosta. Se valmistaa meitä vastaanottamaan joulun sanomaa Vapahtajasta, joka syntyi Betlehemin seimeen ja haluaa syntyä myös sydämiimme.

Rakkaamme

Raili PAASIKIVI

o.s. Kurki

s. 22.11.1928 Koivisto
k. 23.10.2019 Salo

*Enkeli hiljaa vierellä kulki,
tarttui käteen, silmät sulki,
syyliänsä kiatoi siivillään.
Kuiskasi hiljaa – lähdetään.*

Kiittäen ja ikävöiden

Auvo ja Anja

Tiina

Mikko, Mari, Veera, Ella, Anni ja Viljami

Auli ja Jouko

Jaana ja Lauri

Johanna, Joonas, Eetu ja Eemi

Jonne

Sisar ja veljet perheeseen

muut sukulaiset ja ystävät

Siunaus toimitettu. Lämmin kiitos osanotosta.

Director cantus,
Puumalan pitkäaikainen kanttori

Kalervo Johannes MÄKELÄINEN

s. 12.3.1927 Koivisto
k. 18.10.2019 Puumala

Rakkautella muistaen
omaiset ja ystävät

*Joka laine kirjoitti sanaan
sanan "Jumala", kuiskasi sen.
"lankaikkisuus", sen sanan näin
meri kun kimaltaen
hyvin kaukana taivaanrannan
tapas ihanan, kultaisen.
Sanaa kaksi sain sinulta, meri,
ja niitä pois lahjoita en.*

(Kalervon sävellys Lähteenkorvan runoon)

Kalervo siunattiin la 9.11.2019 klo 12
Puumalan kirkossa omaisten ja seurakuntalaisten saattamana.

KOIVISTON viesti

Toimitus ei vastaa sille

lähetetystä materiaalista. Lehden vastuu ilmoituksista rajoittuu ilmoitushintaan.

Kirjoittajat vastaavat tekstien sisällön oikeellisuudesta ja toimittamiensa kuvien käyttöoikeuksista.

Toimitus voi tarvittaessa lyhentää tai muokata sille toimitettua aineistoa.

Liikeilmoitukset 50 snt/ppm
Kuolinilmoitukset 34 snt/ppm

ISSN 0780-1289

KUSTANTAJA:

Suomen Koivisto-Seura r.y.

Jäsenlehti. Ilmestyy kerran kuukaudessa, kuun 20. päivänä.

Lehteen tarkoitetun ilmoitusmateriaalin tulee olla

toimituksessa viimeistään lehden ilmestymistä edeltävän kuun lopussa.

Aineisto mieluiten digitaalisena:

studio@salokanneltoivonen.fi

Muussa tapauksessa paperikopiot, muistitikku tai CD-levy sekä valokuvat toimitetaan osoitteeseen:

Koiviston Viesti,

Riihelänkatu 28, 15810 Lahti

Aineisto palautetaan vain jos mukana on postimerkillä varustettu palautuskuori osoitteeseen.

Koiviston Viesti toimitus, 0400 780 398

Tilaukset, osoite- ym. muutokset:

aina kirjallisena, mieluiten sähköpostitse Koivisto-Seura ry:n varapuheenjohtajalle

katarina.hovi@gmail.com

Tilauksia ei tarvitse uusua.

Seuran jäsenmaksu 36 e, sisältää vuoden jäsenlehdet. Seuran kautta voi myös maksaa Karjalan Liiton jäsenmaksun 20 e.

Jäsenlehdien postituksesta Pohjoismaihin veloitetaan +3 e/vuosi ja muualle Eurooppaan +8 e/vuosi. Pankkiyhteys: Nordea FI46 1091 3000 3058 80

Päätoimittaja

Riikka Salokannel, 044 2312 422

koiviston.viesti@gmail.com

Kuvatoimitus ja taitto

Rami Toivonen, 0400 780 398

Immeä muistellen II

Keväällä 1947 isä ja äiti olivat käyneet Porvoossa ostamassa Domargårdin mailta itselleen valoisan metsänreunatontin. Sinne pystytettäisiin uusi koti, tiilestä. Tuomarinkartanon muonamiehen mökistä löytyi yhden huoneen vuokra-asunto. Seinän takana asui Blomqvistin perhe.

Syksyn tultua äiti suunnasi pienimpien lasten kanssa kohti Porvoota. Raija, 13 v, seurasi mukana ”lapsenlikaksi”. Kaarina, 15 v, jäi meidän kahden koulukkaan kanssa hoitamaan taloutta niin, että voimme käydä sen kouluvuoden loppuun asti.

Tuohon aikaan matka kulki Porkkalan vuokra-alueen kautta. Rajalla, siinä missä Neuvostoliitto alkoi, junan eteen valjastettiin, punatähti keulassaan, venäläinen veturi ja miehistö vaihtui neuvostosotilaisiin. Helsingin rajalle tultua taas vaihdettiin suomalaisen kalustoon ja miehistöön.

Helsinkiin päästyä äiti halusi käydä tervehtimässä Helmi-siskoaan. Vajaa 2-vuotias Imme istui äidin sylissä ja alkoi ratikassa laulaa: ”Äiti-pieni, oRlvokit kukkahan jo saa...” Tyttö lauloi koko laulun alusta loppuun ja valloitti vaunussa istuvien sydämet. Kuka toi palkaksi tomaatin, kuka marjoja, mitä nyt oli torilla käydessään ostanut. Karkkiahhan ei tuohon aikaan kukaan tavallinen ihminen ostanutkaan; sokerikin oli kortilla.)

Sellainen oli siis Immen eka keikka! Myöhemmin hän kuuluu olleen jonkin bändin

solisti (vaikka ainakin minulle Imme kielsi koskaan laulaneensa missään bändissä. Hän dementoi myös koskaan tullessaan valituksi minikään valtakunnan Missiksi, vaikka jotkut ovat kertoneet niin hänelle käyneen Amerikassa opiskellessaan.)

Kesäkuun alussa 1951 vanhin veljemme Viljo vihittiin avioon Terttu-rouvansa kanssa. Häät pidettiin Hotelli Grandissa, vastapäätä Immen tulevaa oppikoulua Porvoon Yhteislyseota. Häissä joku nosti 5-vuotiaan Immen seisomaan tuolille. Runon rytmissä niiten ja kesäkolttunsa helmoja kannatellen Imme lausui ulkoa Aleksis Kiven kirjoittaman mukaelman Runebergin Värtland -runosta: ”Maa kunnas-ten ja laaksojen/ mi on tuo kaunoinen...” Takeltelemta, ja alusta loppuun: ”Oi Suomenniemi kaunoinen/sä IHANkaikkinen!” Loppuun päästyään niiasi somasti, hyppäsi tasajalkaa alas tuolilta ja riensi äitinsä helmoihin.

Seuraavan vuoden syksynä Imme aloitti Porvoon Suomalaisen kansakoulun I:llä luokalla. Mutta jo kevätlukukauden alussa hänet siirrettiin toiselle luokalle.

Suoritettuaan ylioppilastutkinnon Imme sai AFS-järjestön stipendiaattina oppilasvaihto-ohjelmassa suorittaa amerikkalaisessa Hazelwood High Schoolis-

Nuori matkailupäällikkö
Kuva: Immen arkistosta

sa St Louisissa myös amerikkalaisen ylioppilastutkinnon. Vuoden 1963 heinäkuussa hän pääsi koulun retkellä tapaamaan Valkoisen talon isäntää ja kättelemään presidentti Kennedyä.

Suomeen palattuaan Imme opiskeli Turun Kauppa- korkeakoulussa ja suoritti kirjenvaihtajan tutkinnon, Hän puhui sujuvasti useita kieliä

Valmistumisensa jälkeen Imme toimi m.m. Helsingin kaupungin matkailuoppaana, kunnes hänet valittiin Turun kaupungin matkailupäälliköksi. Jo v. 1971 hän liittyi Soroptimistit -naisjärjestöön ja toimi ensin sen Suomen, sitten Euroopan ja lopulta Maailmanpresidenttinäkin vv 2001-03. Myös monien muiden yhdistysten ja seurojen jäsenenä, kuten Zontat, hän toimi aktiivisesti.

Martti Piela

Postilakkovaroitus

Tämän marraskuun 2019 Koiviston Viestin mennessä painoon, ei vielä tiedetä miten Postin lakko vaikuttaa lehden jakeluun. On mahdollista, että saamme lehden toimitettua lukijoille vasta reilusti myöhässä. Esimerkiksi tapahtuma-aikataulujen ilmoitukset saattavat tästä syystä tulla perille liian myöhään.

Pahoittelemme asiasta mahdollisesti aiheutuvaa haittaa ja toivomme, että lehdet kuitenkin loppujen lopuksi päätyvät koivistolaisten lukijoihimme iloksi.

Toimitus

– Puheenjohtajalt' itseltä –

Joulukuun 1. päivänä evakkoon lähdöstä 80 vuotta

Kotiseudun puolustajan tervehdys aseveljille – lähtö Koivistolta
Ylimääräiset kertausharjoitukset alkoivat kohdallani Humaljoen linnakkeella ja päättyivät kestettyään lähes kahdeksan kuukautta Tammisaarella. Paljon ruumiillisia ja sielullisia kärsimyksiä mahtui kaikkien asetovereidien kohdalle viime talvena, mutta uskallan väittää, että me kannakselaiset kaikkein raskaimman kalkin saimme tyhjentääksemme. Jouduimmehan omin silmin näkemään, kuinka rakkaat kotimme ja kotikylämme palovat.

Muistatte kai te Humaljoen linnakkeen miehet, kun kuutamoi-sena pakkasyönä viimeisen kerran lähdimme meille jo rakkaaksi käyneeltä linnakkeelta. Puolitiessä olevassa saarella pidimme pienen lepohetken ja heitimme viimeisen silmäyksen taaksemme, jättääksemme hyvästit kaikelle, mikä oli kerran ollut meille niin sanomattoman rakas. Se oli kai meille kaikille Koiviston ja Johanneksen miehille elämämme raskain hetki. Takanamme loimusivat kotikylämme valtavana tulimerenä valaisten jään, jonka yli hiihimme, valoisaksi kuin päivällä. Tuntui kuin sydän olisi rinnasta repäisty. Tämä oli alkua meidän ”pitkäperjantain” tiellemme.

Allekirjoittanut lähettää parhaat terveisensä kaikille Humaljoen linnakkeella viime talvena palvelleille aseveljille olettepa siviilissä tai siellä jossakin. Erikoisesti kohdistan terveiseni patteri 71:lle, meripatterille”.

Nimimerkki ”Ami”

Tiurinsaarelaisen Pauliina Samulin leikekirja.

Tulevana 1. adventtina osallistuu Koiviston kirkossa pidettävään joulukonserttiin lähes 40 koivistolaista ja koivistolaisten jälkeläistä. Kirkossa laulamme yhdessä Hoosianna-hymnin ja muistelemme entisajan joulukirkkomatkaa.

Muistamme Koivistolle haudattuja sankarivainajia ja samalla myös muita koivistolaisia sankarivainajia sytyttämällä lukuisia kynttilöitä sankarihauta-alueelle. Ehkäpä saamme laskea jo uudelle muistopatsaalle havuseppeleen.

Saavun luo pyhän paikan eilisen, se sodan myötä kokenut on uuden huomisen.

Mullassa lepää monet kaatuneet, uskollisuudestaan maalleen benkensä antaneet.

He puolustivat Koivistoa, isänmaata, urbeudestaan kotimullassa saavat maata,

Julman sodan ubrit kalliit, voi Isä Taivaan, miksi tämän sallit.

Kotiseudulle näin päätyi monen tie, taas tänään sinne askelemme vie.

Kun luona kirkon astun, varon askeleitani, maa, jota kuljen, siellä lepää heimoni.

Terttu Riihelä
Piisaarelaiset Koivistolta -kirja.

Hyvää itsenäisyyspäivää!
Eija Tuominen

Suomen
Koivisto-Seura ry
Perustettu 1948

Toimii koivistolaisten yhdyssiteenä
- järjestää kotiseututilaisuuksia
- harjoittaa julkaisutoimintaa
- suorittaa kotiseutukulttuuriin liittyvää kokoamista ja tallentamista.

www.koivistolaiset.net

Puheenjohtaja, Eija Tuominen
Rauhankatu 14 a B 16, 20100 Turku
puh. 0400 244 290
tuominee@gmail.com

Varapuheenjohtaja, Katarina Hovi
Kavallinpelto 6, 02710 Espoo
puh. 050 482 1240

katarina.hovi@gmail.com
Sihteeri, Virpi Huhtanen,
Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo
puh. 0440 501 806
virpi.huhtanen@kolumbus.fi

Taloudenhoito,
Karjalan Tilikeskus/Patrikainen
Ratakatu 47, 53100 Lappeenranta
puh. 05 544 8850

Perinnetoimikunta, Jorma Simola pj.
Proomukatu 6 A 14, 15140 Lahti
puh. 040 564 9341

Taidetoimikunta, Marke Hongisto pj.
Halkaisijantie 4 E 46, 00980 Helsinki
puh. 050 539 8693
mhongist@gmail.com

Johtokunta:
Virpi Huhtanen, Espoo
Jorma Simola, Lahti. 040 564 9341
Matti Agge, Parainen. 040 536 7701
Tuomo Kokkala, Kotka. 050 589 4443
Esko Kaukiainen, Tuusula. 0400 800 752
Riikka Salokannel, Lahti. 044 2312 422
Hannu Seppinen, Turku. 040 703 1244
Tuula Raukola, Kotka. 044 522 8098

Koivisto-säätiö:
Hallituksen pj.
Veli Sainio, 050 505 6676
veli.sainio@kolumbus.fi
Asiamies
Anne Markkanen, 0400 687 717
koivistosaatio@gmail.com

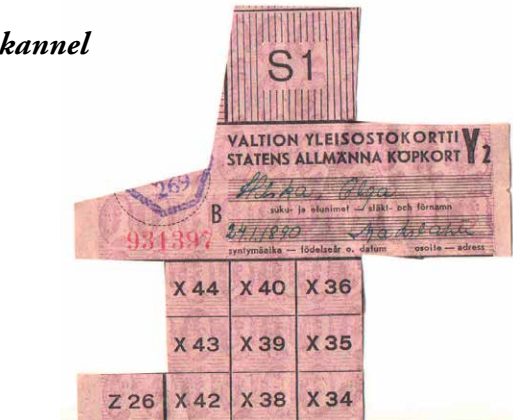
Museokamaa koivistolta

Museoetsivä selvittää millaista museokamaa Koivistolta

Päätoimittaja Riikka Salokannel

Primorskin museojohtaja Irina Kolotova ehdotti yhteistyötä liittyen Koiviston Viestiin ja Koiviston Kirkolla sijaitsevan museon kokoelmiin. Ajatus oli, että yhdessä kuvattaisi ja selvittäisi kulttuurihistoriaan kuuluvia asioita Koivistolta. Ajalta, jolloin Koivisto oli Koivisto. Ideana on, että tehtäisi yhteinen palsta, johon he voisivat toimittaa kuvia Koivistolta löytyneistä vanhoista museoesineistä ja museon kokoelmista ja me kirjoittaisimme sitten niistä lukijoille.

Idea on nyt kehittymässä malliksi, että museolta lähettävät meille kuvia yhteisesti kiinnostavista asioista. He kertovat mitä kyseisistä esineistä ja niiden tarinasta tietävät. Minun alter egoni, eli Museoetsivä, koittaa sitten etsiä lisätietoja google kääntäjän, kulttuurihistorian wikipedian, Leena Rossin Koiviston Arkielämä -kirjan ja muiden lähteiden avulla ja lopulta sitten te lukijat, koivistolaiset asiantuntijat, kertoisitte tarkemmin asiasta, omista kokemuksista, muistoista ja faktoista asian ympärillä.

Museokamaa Koivistolta:

Ensimmäiset kuvat ovat kuvia ostokorteista. Toinen on valtion ostokortti ja toisessa näyttää suurimmalla lukevan Valtion yleisostokortti. Ostokortit liittyvät elintarvikkeiden säännöstelyyn, jolla pyrittiin toisen maailmansodan aikana ja sen jälkeen takaamaan peruselintarvikkeiden tasapuolinen jakelu. Elintarvikkeista oli puutetta ja valtiovallan tuli huolehtia sekä puolustuslaitoksen kuin siviilienkin ravitsemuksesta. Ostokorteilla, kupongeilla saatavien ostomääräoikeuksien jakava säännöstely- ja jakeluorganisaatio toiminta aloitettiin syyskuussa 1939. Säännöstely päättyi 1954.

Museoetsivä selvittää...

Kuvan ostokortit on löydetty vanhan talon uumenista Makslahdesta. Ne ovat kuuluneet Olga Hilskalle ja Taimi Irene Hilskalle. Kuvan ostokorteissa ei ole erikseen mainittu, että ne olisivat esimerkiksi leivän ostamiseen tarkoitettu. Makslahdessa saattoi ostoksia tehdä ainakin Makslahden Osuuskaupassa, joka toimi vuodet 1909-1939. Myymälä oli laajavalkoinen sekatavaramyymälä.

Makslahden Osuuskaupan myymälöitä oli myös Römpötissä, Rautasella ja Kurkelassa. Osuustoimintalaki vuodelta 1901 mahdollisti osuuskauppatoiminnan. Jo 1800-luvun lopulla kauppatoimintaa harjoittivat yksityiset kauppiat. Maa-seudulle sai perustaa kauppaoteja 1859 lähtien. Viljo Penttilä oli perustanut yksityisen kaupan Makslahteen 1890-luvulla.

30-luvun edistyksellisyys näkyi myös arkkitehtuurissa. 1935 avattiin Makslahden Osuuskaupan "täydellisen uusasiallinen" funkkistyylinen myymälä. Modernissa myymälässä oli kaksi suurta näyteikkunaa. Lattiat olivat marmorinväristä massaa ja myyntitiskit kumia. Asiakkaitten oli helppo laske ostokassinsa myyntipöytien ulkoreunaa kiertäville tammikaiteille. Makeislaatikot olivat myyntipöytien asiakaspuolella. Toimisuojana oli paljon lasia.

...vaan kansa tietää

Ja sitten tässä kolmannessa osiossa te, hyvät Koiviston Viestin lukijat ja koivistolaisen elämänmuodon asiantuntijat, te kertoisitte mitä asiasta tiedätte. Tästä ensimmäisestä osto-

korttijutusta esimerkiksi kokemuksia omista ostokorttihankinnoista. Miten järjestelmä tarkalleen Koivistolla toimi. Lisäksi ajatuksia voi herätä kaupoilla käymisestä. Millaisia myymälät olivatkaan? Tämän yhteydessä voitaisi keskittyä erityisesti Makslahteen. Ja sitten kiinnostaa tietenkin nuo Olga ja Taimi Irene Hilska. Keitä he olivat ja missä talossa asuivat ja elivät, mitä tekivät?

Näitä ajatuksia, kuviakin voisi sitten lähettää toimitukseen sähköpostilla koiviston.viesti@gmail.com, postiosoitteella Koiviston Viesti CO/Salokannel, Riihelänkatu 28, 15810 Lahti ja jos oikein asia polttee mielessä, eikä saa aikaiseksi kirjoittaa, niin voi minulle soittaakin numeroon 044 2312 422. Sitten siinä puhelimesta voimme varmistaa sellaisen ajankohdan, että pystyn kunnolla kuuntelemaan ja muistiinpanot tarinasta tekemään.

Sitten aina seuraavan Museokamaa Koivistolta -palstan yhteydessä olisi vuorossa uusi esine, ja samalla edellisen esineen kommentit. Näin saamme yhdessä talletettua koivistolaista kulttuurihistoriaa esineisiin liittyvien tarinoiden ja kokemusten kautta.

Kansainvälinen tieteellinen konferenssi Primorskissa

Venäjä - Suomi: historian risteyksessä

Omistettu 115 vuotta sitten (1904) rakennetulle Koiviston kirkolle.

Konferenssin avaus 23. marraskuuta 2019 klo 11.30
Primorsky City Settlementin hallinto, Lenybradin alueen Vyborgsky-alue. MBUK "Primorskin paikallismuseo".

Ohjelma

11.00 - Rekisteröinti, kahvi
11.30 - Osanottajien tervehdys
11.45 - 14.30 - Aamuistunto
14.30-15.00 - Kahvi
15.00 - 17.00 - Iltakokous
17.00 Päätös

Aamuistunto:

Dmitri Gerasimov, FT, tutkija Venäjän tiedeakatemia Kunstkamera-museon arkeologian ja etnografian laitos. "Karjalan kantamus kivikauden alueidenvälisen kontaktien järjestelmässä"

Mikko Ylikangas, tutkija

"Englannin kuninkaallinen laivasto ja ilmavoimat Koivistossa vuonna 1919."

Melnikova Arina Yuryevna, Kronstadtin merimuseon työntekijä, paikallinen historioitsija. "Sukellusjuhlan albumi vuodelta 1902" - joukko valokuvia, jotka kertovat Biorkin Kronstadtin sataman sukellusjuhlan toiminnasta.

Naimushin Igor Nikolaevich, tutkija Pietari.

"Keisari Nikolai I: n meritekniikkakoulun kesätukikohta Sudensaarella".

Teryukov Alexander Ivanovich, päällikkö. Pietarin Suuren antropologian ja etnografian museon (Kunstkamera) Euroopan Venäjän itäslaavien ja kansojen etnografian laitos (Kunstkamera) RAS, Ph.D.; Apulaisprofessori, Pietarin teknillinen korkeakoulu.

"Juho-Kusti Paasikivi ja hänen sukkuladiplomatiensa vuosina 1943-1944."

Iltakokous:

Likhacheva Elena Vitalievna, luennoitsija ja opas, MBUK "Primorskyn paikallismuseon museo. Rakennusretki: uusia löytöjä".

Heikki Hanka, professori, taidehistorian tohtori, Jyväskylän yliopisto (Suomi), kulttuurin ja taiteen laitoksen johtaja.

"Suomalainen kirkkoperinne osana Venäjän nykyaikaista kulttuuriperintöä. Suomalainen kirkon arkkitehtuuri Venäjällä ja venäjä Suomessa.

Joseph Stenbeckin kirkon arkkitehtuurin palauttamishankkeet Suomessa."

Varapuheenjohtaja **Dmitriev Vladimir Vasilievich**.

Neolikin restaurointi- ja rakennusyrityksen pääjohtaja,

"Koivisto-Primorskin kirkon entisöintiprojektin ensimmäiset vaiheet"

Kolotova Irina Nikolaevna, MBUK: n "Primorskyn paikallismuseon museo" johtaja.

"Primorskin paikallismuseo: muutoksen aika".

Tämän kutsun on toimitus kääntänyt venäjän kielisestä kutsusta google kääntäjällä, joten virheet ja epätarkkuudet ovat mahdollisia. Esimerkiksi sana sukellusjuhla (Водолазной) ei luultavasti ole ihan oikein.

”Tikan kauppa” Römpötillä

Erja Tikka

Isäni Arvo Tikan syntymätalossa sijaitseva, edelleen toimiva kyläkauppa Koiviston Römpötillä on ollut sukumme Kannaksen matkojen vakiokohde jo vuosien ajan. Tikan suku piti 1900-luvun alussa kestikievaria Makslahden Rouskulla Petteri ja Eeva Tikan, os. Hoikkala, kotitalossa, jossa oli tallipaikkoja matkalaisten hevosille. Isoisäni Joonas Tikan toinen vaimo, Johanneksen Revonsaaresta kotoisin ollut isoäitini Hilda Maria, os. Reponen oli alkuun kievarissa ruuanlaittajana. Myöhemmin veljekset rakensivat omat talonsa Römpötille. Joonas ja Hilda vihittiin 1905 ja Hildan isä oli auttamassa vävyään talon rakentamisessa. Lähellä rantaa sijaitseva talo valmistui 1910 (Römpötin kyläkartassa talo n:ro 12).

Joonas harjoitti maanviljelystä ja rannikkopurjehdusta. Talossa oli myös majoitus- ja muonitus toimintaa Makslahden ja Römpötin satamien työmiehille. Ne olivat ennen sotia maan vilkkaimpia pyöreän puutavaran vientisatamia.

Joonakselle ja Hildalle syntyi 8 lasta: Aino, Armas, Sulo, Taimi, Veikko, Arvo, Jouko ja Heimo. Heistä Armas kuoli keuhkotautiin jo 1929. ”Ku meitä on viis veljestä ja jokkaisell kaks siskoo, ni montaks meitä on?”, isä arvuutteli meitä lapsia. Lapsena veljeksetjuoksivat kilpaa rantaan ja ongelle ja uivat usein vastapäiseen Kuolion saareen.

Vanhin tytär Aino meni naimisiin Juho Vyyryläisen kanssa ja muutti tämän kotipitäjään Johannekseen. Sodan jälkeen he asettuivat Raisioon. Taimi meni naimisiin Koiviston kauppalasta kotoisin olleen Toivo Aution kanssa ja toimi myyjänä Makslahden Osuuskaupassa ja Viipurissa kenkäkauppa Hamusella. Sodan jälkeen Toivo Autio oli taksiautoilijana Helsingissä ja Taimi kenkämyyjänä Varubodenissa ja Sokoksella.

Tikan veljeksistä Sulo karka-

si jo nuorena merille, kävi myöhemmin Helsingissä teknillisen koulun ja seilasi konemestarina maailman merillä. Hän oli vanha-poika. Veikko työskenteli sähköasentajana. Hän meni naimisiin Antreasta kotoisin olleen Anna Härkösen kanssa ja he asuivat Espoossa. Jouko toimi mm. putkimiehenä ja Etelä-Espoon yhteiskoulun vahtimestarina. Hän meni naimisiin Vihdistä kotoisin olevan Marja Leinon kanssa. Nuorin veli Heimo oli Helsingissä ensin postiauton kuljettajana ja sitten taksiautoilijana. Hän meni naimisiin Lopelta kotoisin olleen Eeva Rannan kanssa. Heimo pelasti sodan loppuvaiheissa uimalla kaverinsa Rouskun ”Pellen”, kun tämä oli saanut osuman jalkaansa venäläisten hyökätessä Haltian saareen.

Isäni Arvo oli rintamalta käsin kirjeenvaihdossa Kuolemajärven Hatjalahdesta kotoisin olleen äitini Eilan, os. Sokura kanssa ja kävi lomillaan häntä tapaamassa. He kihloutuivat helluntaina 1944 Viipurin Monrepos’ssa ja tulivat sitten sulhasen kotiin Römpötille. Hilda-mummo tarjosi kihlaparille hiillostettuja silakoita, ja saunaa odotellessa kihlapari souteli vastapäiseen Kuolion saareen. Isä ja äiti vihittiin lokakuussa 1944 Urjalan kirkossa, kun äidin perhe oli siellä evakossa. Vihkiloman jälkeen sulhanen joutui vielä Lapin sotaan.

Joonas Tikan perhe oli alkuun sijoitettuna Paraisille, missä he eivät viihtyneet peltojen ollessa pieniä ja seudun ruotsinkielistä. Joonas vuokrasi maanviljelys tilan Oravalan kartanolta Vihdissä ja osti myöhemmin pienen tilan Vihdin Irjalan saaresta. Joonaksen kuoleman jälkeen isä ja äiti lunastivat tilan. Siellä syntyi veljeni Hannu. Myöhemmin he viljelivät muutamia vuosia pientä tilaa Koski Tl:ssä, jossa minä ja nuorempi veljeni Juha synnyimme. 1957 isä ja äiti lunastivat äidin vanhempien siirtolaistilan Mietoisista. Perhe kasvoi vielä pikkusisko Tarjalla.

Koivisto ja Römpötti, samoin kuin äidin kotiseutu Kuolemajärvi ja Hatjalahti olivat monin tavoin läsnä lapsuutemme elämässä. Koiviston kuvastoa katseltiin niin usein, että sivut irtosivat. Mietoisissa toimi aktiivinen Karjala-seura ja mummo ja äiti olivat Karjalaisten marttojen johtohenkilöitä. Minä osallistuin jo lapsena Varsinais-Suomen karjalaisten ja pari kertaa myös Koivisto-juhlien kulttuurikilpailuihin. Tikan veljekset tulivat lomillaan Mietoisiin auttamaan heinätoivissa ja kesäiltoina he muistelivat Karjalaa ja Koivistoa joskus äänekkäästi kinaten, kun muistikuvat poikkiesivät toisistaan.

Halu päästä uudelleen näkemään Römpötti ja kotipaikka oli kova ja yritystäkin oli. Sulo-setä joutui ainakin kerran Viipuriin putkaan pyrittään luvatta Koivistolle. Äitini pääsi ensi kerran Kuolemajärvelle ja Hatjalahteen 1980-luvun alkupuolella Terijoen Dyyneiltä käsin enoni kanssa. Isäni pettymykseksi farkuilla ja muilla länsitarvikkeilla lahjottu taksikuski ei kuitenkaan uskaltanut ajaa Römpötille asti, sillä se oli kiellettyä sotilasaluetta. Isä kuoli 1984 eikä koskaan päässyt kotiaan enää näkemään.

Perestroikan oloissa 1980-luvun lopulla vielä elossa olleet veljekset Veikko ja Jouko, Taimisisko sekä Heimon vaimo Eeva ja äitini kuitenkin pääsivät Viipurista käsin Römpötille ja löysivät kotitalon pystyssä, miltei ennallaan. Talossa toimi kauppa, jonka myyjille he saivat selostettua olevansa talon entisiä asukkaita ja näyttivät vanhoja kuvia.

Itse kävin Römpötillä ensimmäisen kerran kuolemajärveläisten retken yhteydessä kesäkuussa 1991 yhdessä äidin kanssa. Kauppa oli aika alkeellisessa kunnossa ja takahuoneen teuraspölkyltä kantautui hajua. Muutoin rakennus oli kutakuinkin entisellään lukuun ottamatta muurattua

”Omassa kaupassa” ostoksilla kesäkuussa 2019. Mukana Sirpa Arola, jonka isoisä Matti Luukkainen oli kotoisin Makslahdesta.

uloketta, joka lienee jonkinlainen varasto. Ranta oli vielä vapaa ja vanhat isot puut paikoillaan. En kuitenkaan tohtinut edes kahlaamaan, kun rantavesi näytti epäilyttävältä. Rannassa puun alla oli vielä vanhan ruuhen jäänteet, joista saattoi erottaa punamaalilla maalatut kirjaimet JT. Samalla matkalla kävimme myös Koiviston kirkossa, jossa juuri silloin oli meneillään Venäjän federaation presidentin vaali. Saimme vapaasti seurata vaalitoimitusta. Oli siinä ja siinä, ettemme mekin olisi päässeet äänestämään Jeltsiniä.

Kun seuraavan kerran tulimme Römpötille 1999 sukumatalla, jolla äiti oli vielä oppaana, kauppa oli remontoitu sisältä ja siistissä kunnossa. Keltainen haa-

listunut ulkomaali on ilmeisesti vieläkin sotaa edeltävältä ajalta. Mutta ympärille oli rakennettu korkeilla aidoilla suojattuja datsoja, joiden ohi päästiin kuitenkin hiekkatietä rantaan piknikille. Juha-veljeni ui Kuolion saareen niin kuin isä ja sedät aikoinaan. Sen jälkeen olen poikennut ”omassa kaupassa” jokaisella Kannaksen matkalla. Toissa kesänä täytimme kaupan sisarus- ja serkkuporukalla ja ostimme niin paljon, että yksi myyntiesserkku meni tiskin taakse auttamaan henkilökuntaa ja kasvatti näin sen iloksi kassavirtaa. Rannalla ratkottiin sukumme mölkkymestaruus.

Viimeksi kävin ”omassa kaupassa” menneenä kesänä. Tällä kertaa mukanani oli tulkki, jonka avulla sain kerrottua suhteeni taloon. Myyjät tiesivät, että talossa oli aikoinaan sodan jälkeen toiminut aluksi koulu ja sen jälkeen jo vuosikymmeniä kauppa. Nyt sen tarjonta on varsin laajaa leivonnaisista leluihin ja hyttyskarkottimiin, juomavalikoimasta puhumattakaan. Myyjät muistivat myös hyvin edelliskesän käyntimme ja serkkumme avuliaisuuden kaupanteossa.

Käykääpä muutkin koivistolaiset kotiseutumatkoillanne ”Tikan kaupassa”!

Erja Tikka isä-Arvon kotitalon pihalla 1991.

Jouko ja Veikko Tikka sekä Taimi Autio selvittivät kaupan myyjälle vanhoilla kuvilla, että he ovat talon entisiä asukkaita. Kuvassa myös Eila ja Eeva Tikka.

Impi Piela Toimi-eno

Oli syksyn märät ja koleat illat. Pimeästä piittaamatta kävin Helisillä kuuntelemassa radiota. He olivat usein kehottaneet minua tulemaan, kun ei itsellämme ollut radiota.

Eräänä tällaisena syysiltana Toimi-veljeni oli päässyt lomalle ja tullut luoksemme juuri, kun minä olin radiota kuuntelemassa. Hän ei ollut koskaan aikaisemmin käynyt luonamme Elimäellä, mutta oli saanut tietää, että asuimme pappilan pihatuvassa. Tupa on pimeänä, mutta kun ovet ovat auki, hän astuu sisälle. Oven luota hän huikkaa: "Onks tääl kettää?" Ei hiiskahdustakaan vastaukseksi. Oven pieliä hapuillen hän etsii kosketinta saadakseen valoa. "Oisin nyt tupakkimies, ni ois tikkui mukaan," hän puhelee hiljaa itseksensä, kun ei löydä katkaisijaa. "Haloo! Onks tääl kettää?" hän toistaa. Vanhin poika herää ja neuvoo Toimi-enolle katkaisijan paikan. Toimi sytyttää valon ja alkaa kysellä: "Mis äitis on?" Viljo kertoo, että äiti on naapurissa käymässä. Toimi jää penkillä istuen odottelemaan paluutani.

Myöhäisuuhtien mentyä palaan kotiin. En ollut uskoa silmiäni. "Sieks se siin, Toimi?" Panin pannun tulelle ja aloimme keskustella asioistamme. Hän halusi tietää, minne isä ja äiti olivat muuttaneet. "Turha siu o yö seläs mihikää höitä lähtee etsimää. Mie tuon aamul mukkaa ja männää yhes," sanoin hänelle. Valvoimme jutellen koko sen yön. Keskustelu kääntyi tietystikin sotaan ja sen seurauksiin. Koska tiesin, että Toimi oli mies, joka ei voisi tappaa toista ihmistä, kysyin häneltä: "Mitä sie teet, jos tulloo nii tiukka paikka, et täytyy toine tappaa?" "Ei huoli kellekkää kertoo, mut ei sellasta paikkaa miu ettee viel oo koskaa tult." "Mut josset sie tapa vihollista, se tappaa siut." "Voi veikkone! Metsäs voip nii hyväst piilotella."

Tämä yö oli kuitenkin viimeinen yhdessäolomme. Vuonna 1942 Toimi-veljeni katosi synkkään metsään partiovuorolla Smolenskissa toisen nuoren sotilaan kanssa, joka pelastui, muttei kyennyt kuitenkaan varmasti sanomaan, oliko Toimi kaatunut vai katosiko hän vain.

Ennen kuin Toimin katoamisilmoitus tuli, minä näin unen: Oli kaksi valokuvaa, toisessa nuori solttu ja risuaita, toisessa leijonan pää. Molempien kuvien alla oli muistovärssi. Luin ensin sen kuvan tekstin, jossa sotilas seisoi aidan luona:

*Yössä yksinään
astuskelen ja mietin näin:
Kuka rientää haudalleni?
Kuka hautani haraitsee?*

Ennen kuin ehdin lukea toisen kuvan tekstiä, heräsin unestani. Herättyäni aloin miettiä, mitä tuo uneni mahtoi merkitä, kun oli niin selväkin ja muistin sen niin hyvin. Heti iski ajatuksiini epäily: Jannea se tarkoittaa. Janne katoaa! Pohdiskelin tätä monesti, alinomaa, pelon kasvaessa rinnassani. Odotin kiihkeästi tietoja Sieltä Jostain. Sitten sain kirjeen Jannelta, mutta uneni vaivasi yhä mieltäni. Huhtikuussa tuli tieto: Toimi-veljeni oli kadonnut!

Tuo viesti mursi meidät kaikki, varsinkin vanhempani. Äiti kulki kuin haudan partaalla. Mutta eihän kukaan mahda kohtalolle. Nyt selvisi minulle, mitä ne unet olivat tarkoittaneet. Ensin Toimi-veljen oma uni, josta hän oli aikaisemmin kertonut. Sitten tuo oma uneni. Nyt sen näki selvästi: Synkkä metsä, "Niin äkkiä voi kuolon käsky tulla, hetkellä, jota ei voi aavistaa". Ja nyt vielä tämä: "Kuka rientää haudalleni, kuka hautani haraitsee?" Unet olivat olleet enteitä, kertoneet tulevasta kohtalosta. Toimin hauta jäi tuntemattomaksi.

Läpi elämän polkujen mutkaisten/ vie kulkumme taivahan teitä.

Sodasta huolimatta joulu, rauhan juhla, tuli taas kerran. Joulusta muodostui synkkä. Janne ei päässyt edes käymään luonamme. Yhä useammin laulelin lapsuusajkojen laulua:

*Maaailmassa kaikkialla
julma sota pauhaa.
Puuttuu veljesrakkautta,
kansat kaipaa rauhaa.
Vaahtopäin jo lainehtiipi
suuri kansainmeri
hurme virtaa hangella,
myös virtaa veljesveri.*

Pohjois-Kymenlaakson SUOJELUSKUNTAPIIRI
No 955
touko kuun 9 p:nä 19 42

Kirkkoherranvirastolle
Koiviston
Ser. 115 22
K. P. 11.02.1942

Isänmaan puolesta taisteltaessa on henkensä menettänyt

Nimi E e h t o l a, Toimi Kalerwo
Tuntolevyn numero 376 140
Sotilasarvo korpraali Syntymäaika 13.9.20 paikka Koivisto
Osoite Koivisto
Lähin omainen ja hänen osoitteensa isä: Malakias
Elimäki, Iso-Pappila
Kuolin aika 24.4.1942 -paikka Shemenskissä.
Kuolemansyy kaatunut.
Vainaja lähetettiin _____ sta osoitteella:
Jäi kentälle, vahvasti varustamaan vihollisen etumaastoon
Vainaja haudattiin _____:n sotilas-, siviilihautausmaahan.
Ruumiinsiunauksen toimitti _____ kuun _____ p:nä 19 _____

PKym. Skp:n Kenttäpappin po: V. Valento.
Alikersantti V. Valento.

Impi Piela

Toimin hauta jäi tuntemattomaksi.

Joulu meni menojaan. "Takan jouluha talvi on," äidillä oli tapana sanoa. Niinpä nytkin. Talvesta muodostui ankara pakkastalvi.

Asuntonomme oli kylmä kuin kellari. Usein sain nousta yölläkin uunia lämmittämään ja pienimpiä nostelemaan hellan päälle istumaan, koska he eivät saaneet nukutuksi kylmissään. Peitot olivat huonoja, eikä niitä oltu oikein riittävästi ehditty hankkiakaan. Lasten täytyi nukkua täysissä pukimissa ja silti heitä palelsi.

Tällaisissa oloissa aika tuntui matelevan; oli puute, sota. En sentään kummempia toivonut; tätä vain: säästyisi Janne sodassa ja saisin lapset talven läpi kevään lämpöön! Kesälintu ois jo kirjavampi!

Syksyn tapahtumien jälkeen en ollut kertaakaan saanut sanaakaan virkkaa koko papin perheelle. En tosin liiemmästi halunnutkaan. "Mää herroi kans marjaa, ni raapiit ropoheis," oli äiti varoitellutkin herroista. Ensimmäisellä kerralla, kun kotivänrikki tuli minua vastaan syksyisen yhteenotomme jälkeen, hän nosti kätensä silmiensä varjoksi ja katseli sieltä alta kulmain. Taisi olla evakon valo sen verran kirkas, että häikäisi katsojaa! Sivuutimme toisemme mitään puhumatta.

Kerran yön tullessa eksyi ovelleeni öinen kulkija. Olin juu-

ri ehtinyt sulkea oven, kun sieltä kuului koputus. "Kuka siel?" Ei vastausta. "Kuka se sellane on ko ei uskalla mittää sannoo?" "Täällä olisi yksi yövieras," kuului miehen ääni oven takaa. "Mänkkää tuoho päärakennukse. Siel o kolmetoista huonetta!" "Sieltä juuri tulen. Käskivät tänne." "Jaaha. Jos sinne ei mahtunt kolmeetoista huoneeseen, ni ei tänne ainaskaa yhtee." Vaikka tunsinkin omantunnon pistoksen, en voinut ottaa vierasta, yksinään lasten kanssa elävä nainen. "Olen kiertänyt koko kylän, ei ole kukaan antanut yösijaa." "Ei täs tarkenekkaa. Tää pirtti o kylmä ko hauta. Eikä meil oo peittoikaa, eikä mittää." Viimein mies lähti. Miestä kävi sääliksi, mutta en voinut ottaa häntä sisälle.

Tuli leuto päivä talvikylmien keskellä. Ajattelin ruveta pyykinpesuun, jos sää lauhtuisi. Lähdin kysymään piika Lienalta. Hän sanoi myös ryhtyvänsä pyykinpesuun. "Määttäks työ karjakeittiö?" kysyin. He olivat aina pesseet pyykin siellä. "Menen kyllä." "No, mie mään sit saunatuppaa, miekiä käyn pyykil." "Menkää vain," suostui Liena huomauttaen samalla, että vesikään ei riittäisi karjakeittiössä molemmille.

Nousin varhain aamulla, lapiotin tien saunalle auki, hakkasin avannon ja aloin kantaa vettä pyykkiäni varten. Saunalle matka oli tosin pitempi kuin karjakeittiölle. Kun olin saanut vedet kanneetuksi, lähdin vielä hakemaan pari ämpärillistä lisää varalle, ettei tarvitsisi heti lähteä pesun kestäessä lisää noutamaan.

Liena ilmestyi pappilan portaille silloin ja huusi minulle: "Älkää temenkökään pesulle sinne saunatupaan, minä menen sinne." "Mitä vast? Työhä sanoitta, et työ käyttä karjakeittiö." Siellä teit o pyykit jo likkoommaskii." "Minä menen nyt joka tapauksessa saunatupaan." "Ainaha työ ootta pesseet karjakeittiös. Mie en ymmärrä, miks nyt sit.." Arvasin kyllä, kenen lehmä oli ojassa: rouva Sirppa oli keksinyt oivan ajankohdan saada kostaa.

Sappeni kiehahti. Menin hakemaan pyykkini pois saunatuovasta. "Miu vessii ne kyl ei saa, vison ne vaik seinil. Toine o saant koko aamu touhuta ja nyt, ko oisin pääst alkamaa, hyö tullootki kieltämää." Kantaa retustrin pyykkisaavia polvieni välissä saunalle päin, kun huomaa rouva Sirpan kulkevan edelläni ulkolaan päin. "Kyl kiusajaat täs talos nii ko pirut sieluu!" sanoin niin kovalla äänellä, että varmasti rouvakin kuulisi. Sietäis laittaa Jahveti kirjelaatikko, koko papi topparoikka!" Rouva ei taaksensa vilkaissutkaan.

Kaikki johtui siitä, etteivät saaneet pitää rippikoulua minun asunnossani. Saunalla mäitin vedet saaviini, sammutin tulet, juoksin naapurista lainaamaan kelkan ja kattilan. "Mie pesen vaik sisäl, ko kerra oon näi paljo työtä teht." Niin kuin teinkin. Vaikka olinkin vihainen koko papin porukalle, niin eniten Kotivänrikille. Vaikka tämä ei ollut kuulevinaan minun puhettani pihamaalla siitä, että saattais kirjoittaa Jahvetin kirjelaatikkoon, se oli saanut heidät kaikki kuitenkin varpaisilleen.

(Jatkuu)

Veskiven Alen jälkeläisten serkkutapaaminen

Marja-Liisa Matikka

Kokoonnuimme viettämään yhteistä lauantai-iltapäivää Töyrylän Kartanoon Artjärvelle. 31 serkusta paikalla oli 19. Aika meni jutellen, valokuvia katsellen ja nauttien kartanon maukkaista tarjoiluista. Kartanon isäntä Jyrki Salolahti esitteli meille upeaa miljöötä.

Kiitos Jyrkille tapaamisemme järjestelyistä.

Koiviston lestadiolainen herätysliike

Koska on epätietoisuutta lestadiolaisten tulosta Koivistolle, laitän otteita gradutyöstäni 1964. Sen otsikko on: Lestadiolaisuuden tulo Viipurin lääniin (vv. 1870-1900)

Valma Luukka

KOIVISTO (I.osa)

Koivistosta tuli eräs tärkeimmistä lestadiolaiskeskuksista vanhassa Viipurin läänissä. Mistä tämä johdettiin, on tietenkin vaikea määrittellä. Siihen oli eräänä syynä hyvät elinkeinojen harjoitusmahdollisuudet. Kalastus varmaan innostutti monia. Merenkulkupaikkana tarjoutui laivanrakentajille ja kirvesmiehille hyvät työmahdollisuudet.

Koivistolla ei ollut esiintynyt muita herätysliikkeitä ennen lestadiolaisuutta. Saaristossa oli kuitenkin ystäväpiiri, joka koontui lukemaan Raamattua ja laulamaan virsiä. Heitä kutsuttiin ”lukijoiksi”. Monet tähän piiriin kuuluvat olivat kylänvanhimpia ja toimivat pyhäkoulunopettajina. Lestadiolaiset näyttivät eräissä

kylissä liittyneen heihin.

Nälkävuosien aikana tulivat Koivistolle Sotkamosta ensimmäiset lestadiolaiset. Heidän joukossaan oli mm. Antti Nurro (1828-86). Hänen vaimonsa Kaisa (s. 1835) oli tunnetusti lestadiolainen, hänen isästään ei ole muistoja, sillä hän kuoli verrattain aikaisin. Pariskunnan tyttäret Valpuri ja Maria olivat vähän aikaa Pietarissa palveluksessa, mutta palasivat Koivistolle kotia perustamaan. Heidän nimensä olivat myöhemmin Vappu Reitti ja Maria Kukko. Nurrojen lapsista ainakin kaksi syntyi Koivistola. He olivat Aabraham (s. 1875) ja Valpuri (s. 1878). Perheen nimet esiintyvät muuttaneiden luettelossa vasta 13.5.1880. Muita perheen lapsia

olivat Anna Kaisa (s. 1861?), Eva (s. 1870) ja Maria (s. 1872).

Vuonna 1875 tuli Koivistolle Raahesta Juhana Antinpoika Väänänen (s. 1843). Hänen muuttokirjansa oli päivätty v. 1872. Koivistolla hän avioitui sotkamolaisen Anna Kaisa Liuskin kanssa (s. 1851). Väänänen oli yksi niistä kolmesta miehestä, jotka hukkuivat kalastusretkellä v. 1894. Toiset olivat Antti Herman Vähäkarjaluo ja Erkki Niemi, kaikki Humaljoelta. Näistä kolmesta Karjaluo ja Väänänen tunnettiin lestadiolaisina. Mahdollisesti, vaikka epävarmasti lestadiolainen oli myös Ylä-Niemen isäntä.

Vähäkarjaluodot olivat tulleet Koivistolle ehkä v. 1881. He olivat asettuneet Kotterlahdelle

asumaan. Muuttokirjoihin heidät on merkitty vasta v. 1886. Perheen päämies Eerik Vähäkarjaluo (1825-1891) oli syntynyt Lohtajalla. Hänen vaimonsa oli Karoliina Kurikkala (s. 1834) Kalajoelta. Koivistolle he muuttivat Pyhäjoelta. Aluksi Karjaluo oli Heikki Seppisellä, myöhemmin pappilassa torpparina. Kansanaho mainitsee, että pappilan torppariksi Karjaluo tuli v. 1884 (vrt. muuttokirja). Eerik Karjaluo ei itse ollut saarnamies, mutta järjesti innokkaasti seuroja. Kun seuroja järjestettiin pappilan torpassa, se herätti pahennusta muissa ihmisissä, Vähäkarjaluotoa kutsuttiin nimillä ”Oja-Matin Ierikka” tai vain ”Vaari”. Hänen vaimonsa Karoliina oli vastaavasti ”Vaarin

mummo”. Pariskunnalla oli kaksi poikaa. Samuel syntyi v. 1877 ja muutti Amerikkaan v. 1897, missä kuoli v. 1900. Toinen poika oli Herman Karjaluo (1860-1894). Hänen vaimonsa oli Maija-Liisa Wiirret (s. 1855) Pyhäjoelta. Kun Herman Karjaluo hukkuu, hänellä oli seitsemän lasta.

(... jatkuu)

Mie tiijän

Martti Piela

Postimikot päättiit justii, ko tätä juttuu Viesti loppusivuul kirjotelen, et hyö ei ennää ens kuus kahtee viikkoo 11.11. alkae polekkaa postii ovelt ovel, jossei Palta pyörä päätöstää alentaa palkkoi kymmenil rosenteil. Nii, et saap sit nähhä, naputtelenks miekii nyt vällee iha turhaa tätä tarinaa posti kulust männehil vuosil, Suomes ja koti-Koivistolkii. Ennehä asjat olliit kyl iha toisi, sehä o selvää. Ei se kuninkaa kentraalkuvernööor Ruotsi Itämaas, Pietar Raahe, varmast uskois silmijää, jos näkis nyt, mite postii lajitellaa suuris halleis, mis miehet ja naiset seisoot tarkkailemas liukuhihnoi ääres, mikä kulettaa pakettii, lehtii ja kirjehii

kiemurrelle etteppäi ja puottaa sit yhe kirjee sinne, toise paketi tänne. Taitais maa tosiasialline johtaja puota ratsultaa, niiko Porvoo porvarit, ko Kustaa III ajel koliste kirkotörmää alas toril tappaamma Kustaa Mauri Armvelttii ja häne veljeää; ja ko torvetöräyttelijät päästii soittimistää ilmoil sellase äläkä, et höijä ratsut pillastuit ja soittajat tömähtiit toril takamukisillee.

Ruotsi kuninkaa mail - nii siis Suomeskii - hallitus julkas postijärjestykse 1636, mikä ol sen aja Euroopas ainutlaatune. Pari peninkulma väleil pit valtatievarsil sijottaa valantehnehii talonpoikii hevosinnee valmiin kulettammaa saapuva posti mihi vuorokauve

aikan tahhaan seuraavaa etappii kahes tunnis peninkulma matka. Häne pit olla varustettun posti-vaakunal, torvel ja miekal puolustautuaksee rosmoi varalt. Häne pit töräyttää torvee tullessaa seuraavaa posti luovutuspaikkaa. Hää sai pittää kahta renkii apunnaa. Täähä kaik tarkotti suurta rasiitusta talonpojil, mut ruunu takas posti toiminnas mukana olevil etusuuksii: ei olt huolta muist kyvityksist, kestityksist, päivätoist, eikä sotaväkkee joutumisest.

Valtakunnarovasti Sten von Stenhausen jako 1638 Tukholmast Turkuu tuleva posti kolmee postireittii: yks män Rauma ja Pori kautta Ouluu, toine kulki Hämeenlinna kautta Viipurii ja kolmas

Helsingi ja Porvoo kautta ”Kuninkaatieta” Viipurii. Porvoosha voip vielkii käyvvä katsomas paikkaa metsikös, mis matkamiehet käivät juottamas hevoseen, ko aijjoit kaupungi läpi.

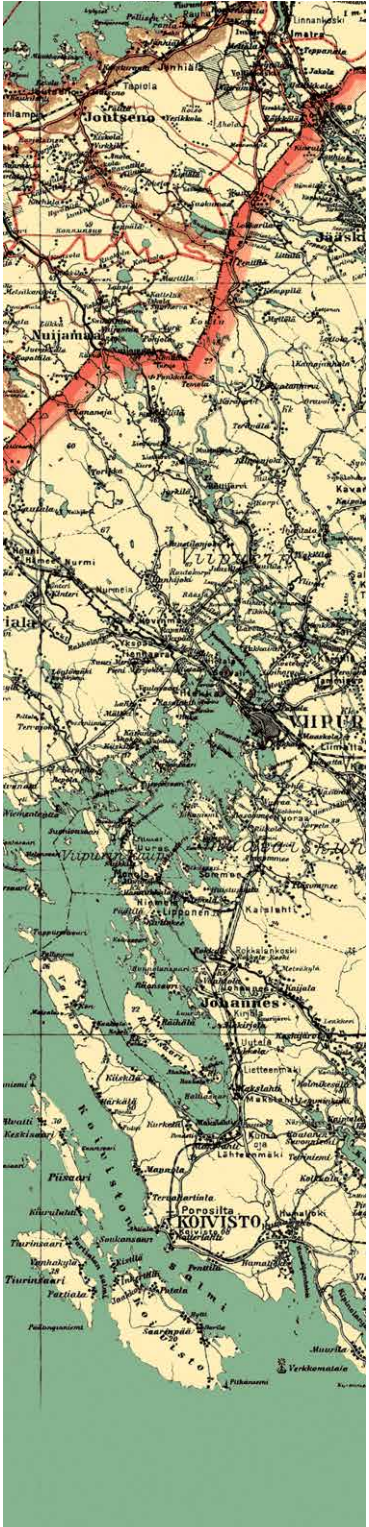
Postikonttorit olliit Turus, Helsingis, Porvoos ja Viipuris. (Suomi kautta aikojen. Valitut Palat 1992; s.110. Anton Harilaineha kans kertoo posti kulust muistelmisaa.)

Hopu ja Kansanaho KOIVISTO -kirjas kerrottaa (ss. 288-89), et enne laivakuljetuksii alkamist saatto Koivistolt männä Viipurii postikuletuks mukana. Posti Viipurist tulla Koivistol 1844 - sillo sit perustettii Koivistolkii oma postitoimisto. Posti kulki aluks ker-

ra, mut lopult neljä kertaa viikos, nihi aikoihi, ko postii kulettii hevoskyyvvil. Kure Kalle ja Kurer Kalle Joosseppi olliit sillo suosittii ”Postimikkoi” Koivistol.

Onnitteluit` ja muistamissii`

Muista ystävääsi ilmoituksella.

Tääl` tapahtuu

Perniön ja ympäristön Koivistokerho

Perinteistä joulujuhlaa vietetään 2.12.2019 klo 18.00 alkaen Perniön Seurakuntatalossa.

Tervetuloa!
Johtokunta

Siirrä perinnetietoa ja tilaa JOULULAHJAKSI Koivisto-aiheiset kirjat:

Koivisto pähkinänkuoressa	€	10,00
Koivistolaiset evakossa		25,00
Koiviston arkielämää		25,00
Koiviston merenkulun historia		5,00
Honkalaivat ja halkolastit		5,00
Koiviston historia		10,00
Länsi-Kannaksen murrekirja		5,00
Sanaparsii Koivistolt		5,00
Neljännesvuosisata lottatyötä Koivistolla		5,00
Kannakselaistytöstä evakoksi Tynkä-Suomeen		5,00
Koiviston Yhteiskoulu, Matrikkeli		5,00
Merenkävijän muistelmia		5,00
Koiviston kolmet kasvat		5,00
Kurkela-Hoikkala kuvina		20,00
Koivisto-Koivisto, laulukirja		15,00
Koivistolaiset 1939		7,00
PATALA, kotikylä Koivistolla		25,00

Kirjan hintaan lisätään postimaksu. **Postittamiseen tarvitseme vastaanottajan matkapuhelinnumeron.**

Tilaukset:
Koivisto-säätiö
c/o Anne Markkanen
Porintie 2 C 40, 00350 Helsinki
anne.m.markkanen@gmail.com
koivistosaatio@gmail.com

Tää o vaa maailmaa

Tämmöse tarina viime vuossaja alkuvuosikymmenilt mie kuuli täs äskettäi:

Sev verra ol veljeksil vuosii jo kertynt, et höis ol heränt halu saaha maistaa ees vähäse sitä ”korpikuuse kyyneltä”, minkä hyö näkkiit aikuisil miehil viikoloppusi avvaava kielekantimet tuol alempaan Koivisto salme hiekkarannas, ko ne siel rantakivil kallistelliit pulloo ja kehhuut omiaa ja sättiit ryssii.

Vanhemp ol mänt rehvakkaast tekemää kauppaä tutu naapurmiehe kans, ja nyt alettii sit velipoja kans ryypäämmä pullo suust. Eihä siin kauvvaä aikaa kulunt, ko jo nauru raiku kotimäel ja kohta kiiri laulu ilmoil pitki kotimäkke. Onneks ei olt koton kettää muuta ko hyö vaa, eikä siis kukkaa tult häiritsemäää ilopittoo.

Siin istuit aita ove kynnyksel, ja pullo siirty tasasi välein käest toisee, suust suuhu. Mut kuis ollakkaa, ko mielee tul pojil elämä kovuus: isä ol kuolt nuoren, ja omaisuus ol jäänt vaa vanhimmal veljel, eikä nuoremmil veljil olt jäänt mittää. Ja tyttärillee ei isä olt jättänt sitäkää.

Maaailma surkeutta ajatelles tuppas silmät kostumaa ja pianha kumpiki niiskutti, hieroi silmiään ja surkuttel kovvaa kohtalooaan. ”Mie oon ainaskii valmis tekemää täst epäoikeuvemukasuuvest lopu! Määnkii hakemaa aitast köyvve pätkän ja veän itsein killumaa tuost kattohirrest!” sano vanhemp veli. ”Mää, mää ja tuo miulkii köyttä! Lopetetta tää surkeus heti!”

Pojat heittiit köyvvet aita hirre ympär, tekkiit lujat solmut ja sit köyvve päähä silmuka. Köyvvet jäivät vähäks aikaa riippumaa suoriin alaspäi. Päätetti nimittäi enstäi viel ottaa yhet. ”Sie saat ottaa miu suksei, ko mie nyt täst lähen”, lupas vanhemp. ”Ja ota sie miu nahkahanskai, ne o nii hyvät, ko tulloo talvi.” Otetti viel hörpyt tuon testamenti pääl. Sit se nuoremp, kuka ol hääkii jo rippikoulu käynt, ehotti, et ”eiks laulettais viel virs, enneko ...” ja alotti heti laulamaa ”Minä vaivainen oon mato matkamies maan”.

Mut eihä pojat muistaneetkaa virre sanoi sen enemppää. Sillokos se elämä surkeus vast paljastukkii pojil. Äänekäs itku tul molemmil nii, et ei olt loppumaa saaha. Ja alko nii väsyttämääki. Pian pojat kuukahtiit yhes aita lattial hirrest roikkuvii köysii al kuorsaamma. Mut onneks ol pullokii jo tyhjä.

*Tää o vaa maailmaa,
ei se sen kummempaa.
Paratiisiksi ei sitä saa...*

Martti Piela

Tilausajot ja Ryhmämatkat
18-50 paikkaisilla autoilla

TT MATKAT OY

Tapani Teikari
Pornainen
+358(0)408291824
tapani.teikari@ttmatkat.fi
www.ttmatkat.com

KOIVISTON AUTO

www.koivistonauto.fi

Koivisto-tuotteita

Koiviston kuvakalenteri 2020

on ilmestynyt. Almanakkatoimiston päivälästä ja nimipäivät. Kuvaselitykset ja tilaa muistiinpanoille. Tietopaketti Koivistosta. Tilaa omasi! Suosittu pukinkonttiin! **12 €**

Pronssilaatta 57 €

Putkihuivi 12 €

Motiivi koivistolaisen naisen kansallispuvun rekon mukaan.

Hintoihin lisätään lähetyskulut.

Tilaukset seuran sihteeri Virpi Huhtanen, Ahtaanmäki 1 A 2, 02280 Espoo
puh. 0440 501 806, virpi.huhtanen@kolumbus.fi